

Τὸ νὰ εἰπῆ ὅτι ἔχει αἰσθήματα, εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ εἰπῆ ὅτι ἔχει ἓνα μόνον ἢ δύο ἐν ταύτῳ ἢ πολλά.

Τὸ νὰ εἰπῆ ὅτι ἔχει ἓνα μόνον αἰσθημα ἢ δύο κ' τλ. εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ εἰπῆ ὅτι αὐτὰ τὰ αἰσθήματα, ἢ κάμνουν εἰς αὐτὴν μίαν προσβολὴν σχεδὸν ἴσην, ἢ ἓνα ἢ δύο κάμνουν εἰς αὐτὴν μίαν προσβολὴν ξεχωριστοτέραν.

Τὸ νὰ εἰπῆ ὅτι ἓνα ἢ δύο αἰσθήματα κάμνουν ἐπάνω της μίαν προσβολὴν ξεχωριστοτέραν, εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ εἰπῆ ὅτι αὐτὴ τὰ σημειώνει ξεχωριστότερα, τὰ διασέλλει ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα.

Τὸ νὰ εἰπῆ ὅτι αὐτὴ σημειώνει ξεχωριστότερα ἓνα ἢ δύο αἰσθήματα, εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ εἰπῆ ὅτι αὐτὴ προσέχει εἰς αὐτὰ.

Τὸ νὰ εἰπῆ ὅτι αὐτὴ προσέχει εἰς δύο αἰσθήματα, εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ εἰπῆ ὅτι τὰ συγκρίνει.

Τὸ νὰ εἰπῆ ὅτι τὰ συγκρίνει, εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ εἰπῆ ὅτι ὁρᾷ εἰς αὐτὰ σχέσιν τινὰ διαφορᾶς ἢ ὁμοιότητος.

Τὸ νὰ εἰπῆ ὅτι ὁρᾷ εἰς αὐτὰ σχέσιν τινὰ διαφορᾶς ἢ ὁμοιότητος, εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ εἰπῆ ὅτι κρίνει.

Τὸ νὰ εἰπῆ ὅτι κρίνει, εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ εἰπῆ ὅτι κάμνει μίαν μόνην κρίσιν ἢ πολλὰς ἀλληλοδιαδόχως.

Τὸ νὰ εἰπῆ ὅτι κάμνει ἀλληλοδιαδόχως πολλὰς κρίσεις, εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ εἰπῆ ὅτι σκέπτεται.

Ἡ σκέψις ἄρα τῆς ψυχῆς δὲν εἶναι, παρά
αἰσθησις.

Ἴδὲ ἔτι καὶ πῶς παρομοίως ἀποδείχνει τὴν ἀπλό-
τητα τῆς ψυχῆς,

Τὸ νὰ εἰπῆ τινὰς ὅτι μία ὑπόστασις συγκρίνει
δύω αἰσθήματα, εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ εἰπῆ, ὅτι αὐτὴ ἔχει
ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ δύο αἰσθήματα.

Τὸ νὰ εἰπῆ ὅτι ἔχει ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ δύο αἰ-
σθήματα, εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ εἰπῆ ὅτι δύο αἰσθήματα
ἐνώνονται, σμίγυν εἰς αὐτὴν.

Τὸ νὰ εἰπῆ ὅτι ἐνώνονται εἰς αὐτὴν, εἶναι τὸ
αὐτὸ νὰ εἰπῆ ὅτι αὐτὰ ἐνώνονται, ἢ εἰς μίαν ὑπόστα-
σιν ὅπῃ εἶναι κυρίως μία καὶ ὅτι δὲν εἶναι συγκειμένη
(συνθεμένη) ἀπὸ μέρη, ἢ εἰς μίαν ὑπόστασιν ὅπῃ εἶ-
ναι μία καταχρησικώτερον, καὶ ὅπῃ ὁμιλῶντες ἀκρι-
βέστερον, εἶναι συγκειμένη ἀπὸ πολλὰ μέρη, τὰ ὅ-
ποια τὸ κάθε ἓνα εἶναι ἄλλαι τόσαι ὑποστάσεις.

Τὸ νὰ εἰπῆ ὅτι δύο αἰσθήματα ἐνώνονται εἰς μίαν
ὑπόστασιν, μίαν κυρίως ὅπῃ δὲν εἶναι συγκειμένη ἀπὸ
μέρη, εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ εἰπῆ ὅτι αὐταὶ ἐνώνονται εἰς
μίαν ὑπόστασιν ἀπλήν. Οὕτως, ἢ ταυτότης εἶναι ἀπο-
δειγμένη ἀναμεταξὺ εἰς τὴν ὑπόστασιν ὅπῃ συγκρί-
νει, καὶ εἰς τὴν ὑπόστασιν τὴν ἀδιάστατον. Ἐκείνως πάλιν,
ἀνδηλαδὴ ἐνώνονται εἰς μίαν καταχρησικώτερον
λεγομένην μίαν, ἰδὲ πῶς συλλογίζεται.

Τὸ νὰ εἰπῆ τινὰς ὅτι δύο αἰσθήματα ἐνώνονται
εἰς μίαν ὑπόστασιν συνθεμένην ἀπὸ μέρη, τὰ ὅποια εἶ-
ναι τὸ κάθε ἓνα μία ξεχωριστὴ ὑπόστασις, εἶναι τὸ αὐ-

τὸ γὰρ εἶπῃ ὅτι ἐνώνονται καὶ τὰ δύο εἰς ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ μέρος, ἢ ὅτι δὲν ἐνώνονται εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν τὴν συγκειμένην, παρὰ μὲ τὸ γὰρ ἀνήκει τὸ ἓνα εἰς τὸ ἓνα μέρος, καὶ τὸ ἄλλο εἰς τὸ ἄλλο μέρος. Ἐχωμεν καὶ ἐδῶ δύο πτώσεις. Ἀς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὴν πρώτην.

Τὸ γὰρ εἶπῃ τινὰς ὅτι δύο αἰσθήματα ἐνώνονται εἰς ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ μέρος, εἶναι τὸ αὐτὸ γὰρ εἶπῃ ὅτι ἐνώνονται εἰς ἓνα μέρος ὅπῃ εἶναι ἓνα κυρίως, ἢ εἰς ἓνα μέρος συγκείμενον ἀπὸ πολλὰ μέρη.

Τὸ γὰρ εἶπῃ ὅτι ἐνώνονται εἰς ἓνα μέρος ὅπῃ εἶναι ἓνα κυρίως, εἶναι τὸ αὐτὸ γὰρ εἶπῃ ὅτι ἐνώνονται εἰς μίαν ὑπόστασιν ἀπλήν, καὶ εἶναι ἀποδειγμένον ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀδιάσματος.

Τὸ γὰρ εἶπῃ πάλιν ὅτι ἐνώνονται εἰς ἓνα μέρος συγκείμενον ἀπὸ πολλὰ ἄλλα, εἶναι ἀκόμι τὸ αὐτὸ γὰρ εἶπῃ ἢ ὅτι αὐτὰ ἐνώνονται εἰς ἓνα μέρος ὅπῃ εἶναι ἀπλήν, ἢ ὅτι τὸ ἓνα, εἰς ἓνα μέρος αὐτῶν τῶν μερῶν, καὶ τὸ ἄλλο, εἰς ἓνα ἄλλο μέρος.

Τὸ γὰρ εἶπῃ ὅτι τὸ ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ αἰσθήματα εἶναι εἰς ἓνα μέρος αὐτῶν τῶν μερῶν, καὶ τὸ ἄλλο εἰς ἓνα ἄλλο μέρος, εἶναι τὸ αὐτὸ γὰρ εἶπῃ ὅτι τὸ ἓνα αἰσθημα εἶναι εἰς τὸ μέρος Α, λόγῳ χάριν, καὶ τὰ ἄλλα εἰς τὸ μέρος Β, καὶ αὐτὴ ἡ πῶσις εἶναι ἡ ἴδια ὅπῃ καὶ ἐκεῖνη ὅπῃ μας ἔμεινε γὰρ θεωρήσωμεν.

Τὸ γὰρ εἶπῃ τινὰς ὅτι τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο αἰσθήματα εἶναι εἰς τὸ μέρος Α, καὶ τὸ ἄλλο εἰς τὸ μέρος Β, εἶναι τὸ αὐτὸ γὰρ εἶπῃ ὅτι τὸ ἓνα εἶναι εἰς μίαν ὑπόστασιν, καὶ τὸ ἄλλο εἰς μίαν ἄλλην.

Τὸ νὰ εἰπῆ ὅτι τὸ ἕνα εἶναι εἰς μίαν ὑπόστασιν, καὶ τὸ ἄλλα εἰς μίαν ἄλλην, εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ εἰπῆ ὅτι αὐτὰ δὲν ἐνώνονται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόστασιν.

Τὸ νὰ εἰπῆ ὅτι αὐτὰ δὲν ἐνώνονται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόστασιν, εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ εἰπῆ ὅτι μία ὑπόστασις δὲν τὰ ἔχει ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ.

Τὸ νὰ εἰπῆ ὅτι μία ὑπόστασις δὲν τὰ ἔχει ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ εἰπῆ ὅτι δὲν ἔμπο-
ρεῖ νὰ τὰ συγκρίνῃ.

Εἶναι ἄρα ἀποδειγμένον ὅτι ἡ ψυχὴ ὄντας μία ὑπόστασις ὅπῃ συγκρίνει, δὲν εἶναι μία ὑπόστασις συγκειμένη ἀπὸ μέρη, μία ὑπόστασις διασατή. Εἶναι ἄρα ἀπλή.

Ἡ μέθοδος ὅπῃ ἠκολούθησεν ἐδῶ ὁ Συγγραφεὺς, κάμνει νὰ ἰδῶμεν ἕως πῶς μᾶς εἶναι συγχωρημένον νὰ διαχωρήσωμεν εἰς τὴν γνῶσιν τῶν πραγμάτων. Ἡ δευτέρα ἔσθια ἀρκεῖ εἰς ἀπόδειξιν ὅτι δύο ὑποστάσεις διαφέρουν, δὲν ἀρκεῖ ὅμως νὰ μετρήσωμεν μὲ σωστότητα τὴν διαφορὰν ὅπῃ εἶναι ἀναμεταξύ τῃς.

Μᾶς εἶναι εὐκόλον νὰ συλλογιζώμεν ἐκεῖ ὅπῃ ἔμπορῶμεν. Δὲν ἔχωμεν νὰ κάμωμεν, παρὰ νὰ μεταφράσωμεν εἰς προτάσεις ταυτικάς, τὰς ἀποδείξεις ὅπῃ νομίζον ὅτι ἔκαμαν. Ἴδὲ ἡ λυθία λίθος, ἰδὲ τὸ μόνον μέσον ὅπῃ ἔχομεν εἰς τὸ νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν τέχνην τὴν συλλογιστικὴν. Ἴδὲ πρὸς τέτοις καὶ πῶς χήτει ἰδεῶν ἢ ταυτότητος τῶν προτάσεων μᾶς λανθάνει.

Ἐπαγωγὴ.

Ὀνομάζου ἕως ἓνα εἶδος ἐπιχειρήματος, καὶ ἐπιχείρημα δὲν εἶναι καὶ αὐτὸ, παρὰ μία συλλογιστικὴ ἔκφρασις, ὠνομασμένη ἕτω κατὰ τὴν ὄρασιν τῆς νοῦς ὅπῃ τὴν μεταχειρίζεται ἐπιχειρῶντας τίποτες. Ὀνομάζου λέγω Ἐπαγωγὴν ἓνα ἐπιχείρημα, ἓναν συλλογισμόν ὅπῃ κάμνου ἐπαριθμῶντες πολλὰ ἄτομα ὅπῃ ἔχου μίαν κοινὴν ιδιότητα, καὶ ἕτερα ἠξέυροντες ὅτι αὐτὰ ἔχου ἀκόμι μίαν ἄλλην κοινὴν ιδιότητα, ἐπιφέρου τὴν μίαν ιδιότητα ὡς παρεπόμενον τῆς ἄλλης, καὶ συμπεραίνου. Μὰ συμπεραίνοντες ἕτω συμπεραίνου κάκιζα.

Πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν τὰ κατ' ἓκαστα διὰ νὰ μάθωμεν ἂν μία ιδιότης ἀκολουθεῖ πάντοτε τὴν ἄλλην. Τὰ κατ' ἓκαστα ἀτομικῶς, διὰ νὰ συνάξωμεν ἓνα εἰδικὸν καθόλου, τὰ κατ' ἓκαστα εἰδικῶς, διὰ νὰ συνάξωμεν ἓνα γενικὸν καθόλου. καὶ ὅσον περισσότερα κατ' ἓκαστα ἀπαριθμῆσι τινὰς, τόσον ἡ ἐπαγωγὴ εἶναι ἐντελεστέρα. ἠξέυρομεν ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀγαπῶν τὰ ἡδονικὰ αἰσθήματα, καὶ ἀποφεύγου τὰ λυπηρά. Αὐτὴν τὴν γνῶσιν ἐξ ἐπαγωγῆς τὴν ἔχουμεν. Εἶναι ἓνας συλλογισμὸς ὅπῃ ἐκάμαμεν ἀφ' ἧς ἐπαρατηρήσαμεν αὐτὸ εἰς ἕλθς τῆς κατὰ μέρος ἀνθρώπου. καὶ ἄς μὴ μὲ ἀντιτείνῃ τινὰς ἐδῶ τῆς Βραχμάνας. Μὰ ὅταν λέγω ὅτι οἱ παχεῖς, δύσνοες. ἐπειδὴ ἐπαρατήρησα τὴν δύσνοιαν εἰς τινὰς, ὁ συλλογισμὸς ἐδῶ εἶναι ἀσυλλόγιστος. Διὰ νὰ ἡμπορῆ τινὰς

νὰ ἐπιφέρητι ὀρθῶς ἐπαγωγικῶς, πρέπει ἢ ἐπαγωγὴ νὰ εἶναι πλήρης, ὅταν ὁμῶς ἢ ἐπαγωγὴ δὲν εἶναι πλήρης, ὅταν εἶναι ἰσχνή· νὰ εἰπῶ ἔτω, τότε δὲν εἶναι, παρά μία εἰκασία, τὸσον ἀσθενεστέρα, ὅσον ἢ ἐπαγωγὴ ἰσχυρότερα.

Π α ρ ᾶ δ ε ἰ γ μ α .

Πολλὰκις ὁμιλῶντες κατασκευάζομεν τὸν συλλογισμὸν διά τινος παραδείγματος, καὶ ὁ λόγος μας τότε ἔχει ἰσχυρότεραν πίσωσιν. Νέε ἀγάπα τὴν σπυδῆν, διὰ νὰ χένης καὶ ἐσὺ ὡς ὁ δεῖνα, ὁ δεῖνα ὅπῃ τῶρα θαυμάζεται. Ἴδὲ καὶ τὸ παράδειγμα ὅπῃ βλέπει τινὰς εἰς ὅλας τὰς λογικὰς, κακὸν ἢ μάχη πρὸς γείτονας, ἐπειδὴ καὶ ἢ τῶν Θηβαίων πρὸς τὰς Ἀθηναίους τοιαύτη ἐσάθη. Ὀνομάζον λοιπὸν τὰς τοιαύτας συλλογισμὸς παραδείγματα. Μὰ τὸ ἐσιῶδεις τῆ συλλογισμῶ δὲν εἶναι αὐτό· αὐτὸ δὲν εἶναι, παρά ἐπσιῶδες, καὶ τὰ ἐπσιῶδη εἶναι ἀπείρα.

Ε' ο ρ ῶ μ η μ α .

Ὀνομάζον ἔτως ἓνα συλλογισμὸν ἀτελῆ εἰς τὴν ἔκφρασίν τε, μὲ τὸ νὰ ἀφαιρῶν μίαν πρότασιν ἀπὸ τὰς τρεῖς ὡς εὐκόλα ὑπεννοσμένην. Λόγῃ χάριν, Μισητὸν ἢ Φιλαργυρία, ὡς σιληρύνουσα καὶ σῶμα καὶ καρδίαν.

Η' καὶ ἔτω.

Κάθε τι ὅπῃ σκληρύνει καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν
καρδίαν εἶναι μισητόν.

Ἡ φιλαργυρία ἄρα μισητόν.

Ἐδὼ ἡ ἐλάσσωσις ὑπερνοεῖται· ἡ ἐντελής ἀνάπ-
τυξις εἶναι αὐτή.

Κάθε τι ὅπῃ σκληρύνει τὸ σῶμα καὶ τὴν καρ-
δίαν, εἶναι μισητόν.

Ἡ φιλαργυρία σκληρύνει καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν
καρδίαν.

Ἡ φιλαργυρία ἄρα μισητόν.

Θνητὲ μὴ φύλαττε μῖσος ἀθάνατον.

Ἡ ἀνάπτυξις αὐτῆ εἶναι αὐτή.

Ὁ θνητὸς δὲν πρέπει νὰ φυλάττη μῖσος ἀθάνα-
τον ὅπῃ βιάσῃ περισσότερο ἀπὸ αὐτόν.

Σὺ εἶσαι θνητός.

Σὺ ἄρα δὲν πρέπει νὰ φυλάττης μῖσος ἀθά-
νατον.

Τὰς τοιαύτας ἐλλιπεῖς ἢ ἀτελεῖς συλλογισι-
κὰς ἐκφράσεις τὰς ὀνομάζουσι Ἐνθυμήματα. Μὰ
ὀμιλῶντας λογικώτερον, καθ' αὐτὸ συλλογισμὸς
δὲν εἶναι, παρά τοῖστοι· καὶ τοιῶστες ὅλοι οἱ ἄνθρω-
ποι καθ' ἡμέραν κάμνομεν.

Δίλημμα

Τὸ Δίλημμα εἶναι ἓνας συλλογισμὸς σύνθε-
τος, εἰς τὸν ὁποῖον διαίρῃν ἓνα ὅλον εἰς τὰ μέρη-
τα, καὶ συμπεραίνῃν ἀπὸ τοῦ ὅλου ἐκεῖνο ὅπῃ ἐσύμ-

πέρανταν ἀπὸ κάθε ἓνα μέρος τε· ὄθεν καὶ ὠνομάσθη δίβολον ἢ δίσομον ἐπιχείρημα, καὶ προσέτι διλογχον. Διὰ τῆς διλήμματος ἀποσομώνων τῆς πυρρῶνικῆς ὅπῃ διισχυρίζονται ὅτι δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἤξεύρη τινὰς τίποτες.

Ἡ ἤξεύρετε ἐκεῖνο ὅπῃ λέγετε, ἢ δὲν τὸ ἤξεύρετε.

Ἄν τὸ ἤξεύρετε, ἤμπορεῖ ἄρα νὰ ἤξεύρη τινὰς τίποτες.

Ἄν ὄχι, ἔχετε ἄρα ἀδικὸν βεβαιώνοντες ὅτι δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἤξεύρη τινὰς τίποτες· διὰ τὴν δὲν πρέπει νὰ βεβαιώνη τινὰς ἐκεῖνο ὅπῃ δὲν ἤξεύρει.

Τὸ ὅλον πρέπει νὰ εἶναι ἀκριβῶς διηρημένον εἰς ὅλα τε τὰ μέρη· διὰ τὴν, ἂν ἡ ἐπαρίθμησις εἶναι ἀτελής, εἶναι ἐναργῆς ὅτι τὸ συμπέρασμα δὲν εἶναι ὀρθόν. Ἰδὲ ἓνα τοιῦτον διλημματικὸν σόφισμα ὅπῃ ἐπρότεινεν ἓνας φιλόσοφος ἐμποδίζοντας ἓναν ὅπῃ ἔμελλε νὰ ὑπανδρευθῆ.

Ἡ δὲ πάρος καλήν (εὐμορφον), ἢ κακήν (ἄσχημον).

Ἄν εἶναι καλή, δὲ νὰ εἶναι κοινή.

Ἄν εἶναι κακή, δὲ νὰ εἶναι ποινή (βάσανος).

Ἐκεῖνος ἤμπορεῖσε νὰ τὸν ἀποκριθῆ, μήτε ὅλαι αἰ καλαὶ, ἀχρεῖται, μήτε ὅλαι αἰ ἄσχημοι, ἄνοσοι· ἐπειδὴ ἡ διαίρεσις δὲν εἶναι ἀκριβῆς, καὶ τὸ συμπέρασμα τῆς καθ' ἑνὸς μέ-

ρως δὲν εἶναι ἀναγκαῖον. εἶναι γυναῖκες πολλαὲ εὐ-
μορφοὶ ὅπῃ εἶναι σώφρονες, εἶναι πάλιν ἄλλαι ὅπῃ
δὲν εἶναι εὐμορφοὶ εἰς ἓνα βαθμὸν ὅπῃ νὰ κατε-
ποφθαλμιάζωται. εἶναι γυναῖκες ἄσχημοὶ, ὅχι ὅ-
μως εἰς ἓναν βαθμὸν ὅπῃ νὰ εἶναι ἀνυπόφοροι. Πρὸς
τέτοις εἶναι καὶ ἄσχημοὶ γυναῖκες ὅπῃ ἀρέσκων διὰ
τὰς χάριτας τῆς νοῦς των καὶ τῆς χαρακτῆρός των.

Εἰς τὸ δίλημμα καθὼς καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἀναπ-
τόξεις τῆς συλλογισμῶν πρέπει νὰ φυλάττεται τινὰς
ἀπὸ τὴν ἀναστροφῆν. Λόγῃ χάριν, ἓνας παλαιὸς
ἔδειχεν ὅτι δὲν πρέπει τινὰς νὰ ἀναδέχεται τὰς
ὑποθέσεις τῆς δημοκρατίας ἢ ἀριστοκρατίας μὲ τὸ
ἐφεξῆς δίλημμα.

Ἡ δὲ πολιτευθῆ τινὰς καλὰ, ἢ δὲ πολιτευ-
θῆ κακά.

Ἄν καλὰ, δὲ ἀποκτήσῃ ἐχθρὸς.

Ἄν κακά, δὲ ἀμαρτήσῃ εἰς τὰς Θεάς.

Τὸν ἀπεκρίθησαν μὲ αὐτὴν τὴν ἀναστροφῆν.

Ἄν διοικῆ τινὰς ἠπίως καὶ συγκαιταβατικῶς,
δὲ ἀποκτήσῃ φίλος.

Ἄν ἀκριβῶς δικαίως, δὲ νὰ εὐχαρισῆσῃ τὰς
Θεάς.

Σωρείτης.

Ὁ Σωρείτης εἶναι μία ἀλληλεχθία ἐκφραζο-
μένων συλλογισμῶν μὲ περισσοτέρας ἢ ὀλιγωτέ-
ρας προτάσεις, τῶν ὁποίων ἢ δευτέρα πρέπει νὰ
ἐξηγῆ τὸ κατηγορούμενον τῆς πρώτης, ἢ τρίτη

τὸ κατηγόρημενον τῆς δευτέρας, ἢ ἕτως ἐφεξῆς ἕως εἰς τὸ συναχθισόμενον συμπέρασμα· καθὼς

Ὁ Σωκράτης ἄνθρωπος

Ὁ ἄνθρωπος ζῶν

Τὸ ζῶν ἔμψυχον

Τὸ ἔμψυχον σῶμα

Τὸ σῶμα ἔσθια

Ὁ Σωκράτης ἄρα ἔσθια.

Τὸ παράδειγμα αὐτὸ τὸ ἀνάφερα ἀνωτέρω, ἢ αἱ ἐφεξῆς ἐκείνη ἀποδείξεις τῆς Συγγραφέως, Σωρεῖται εἶναι. Ἴδὲ ἢ ἕτερον παράδειγμα διὰ τῆ ὁποῖα ὁ περιφρονητῆς τῆς γνώσεως τῶν ὄντων ἀποδείχεται ἀσεβῆς εἰς τὸν Θεόν.

Ὁ περιφρονητῆς τῆς γνώσεως τῶν ὄντων, περιφρονεῖ τὴν δύναμιν ὅπῃ τὸν ἐδόθη διὰ νὰ τὰ γνωρίζῃ.

Ὁ περιφρονητῆς τῆς δυνάμεως ὅπῃ τὸν ἐδόθη διὰ νὰ τὰ γνωρίζῃ δὲν σοχάζεται αὐτὴν τὴν δύναμιν ἄξιον δόμα τῆ δημιουργῆς τῆς.

Ὁ μὴ σοχαζόμενος αὐτὴν τὴν δύναμιν ἄξιον δόμα τῆ δημιουργῆς τῆς, σοχάζεται ἐναντία εἰς τὸν δημιουργόν τῆς.

Ὁ σοχαζόμενος ἐναντία εἰς τὸν δημιουργόν τῆς, δὲν πείθεται εἰς τὸν δημιουργόν τῆς.

Ὁ μὴ πειθόμενος εἰς τὸν δημιουργόν τῆς, εἶναι ἀντάρτης εἰς τὸν δημιουργόν τῆς.

Ὁ ἀντάρτης τῆ δημιουργῆς, εἶναι περιφρονη-
τῆς τῆ δημιουργῆς.

Ὁ περιφρονητῆς τῆ δημιουργῆς, δὲν ψιφᾶ
τὸν δημιουργόν τῆς.

Ὁ μὴ ψιφῶν τὸν δημιουργόν τῆς, δὲν ἔχει κα-
νένα σέβας εἰς τὸν δημιουργόν τῆς.

Ὁ κείνος ὅπῃ δὲν ἔχει κανένα σέβας εἰς τὸν δη-
μιουργόν τῆς, εἶναι ἀσεβῆς εἰς τὸν δημιουργόν τῆς, τὸ
αὐτὸν νὰ εἰπῶ, εἰς τὸν Θεόν.

Ὁ περιφρονητῆς ἄρα τῆς γνώσεως τῶν ὄντων,
εἶναι ἀσεβῆς εἰς τὸν Θεόν.

Εἶναι περιττὸν νὰ εἰπῶ ὅτι πρέπει αἱ κρίσεις
ἢ τὰ σύμβολα αὐτῶν αἱ ἀλληλοδιάδοχοι προτά-
σεις, νὰ ταυτίζονται ἢ μία μὲ τὴν ἄλλην· ἐπειδὴ
ἀλλέως, δὲν ἤθελαν ἔχη κανένα ἀκολουθίαν, καὶ
τὸ συμπέρασμα, ἀσυμπέρασον. Ἴδὲ ἕνας παρόμοιος
Σωρεΐτης.

Ἡ Ἐλλάς εἶναι τὸ καλλίτερον μέρος τῆς κόσμου.

Ἡ Θεσσαλία εἶναι τὸ καλλίτερον μέρος τῆς
Ἐλλάδος.

Τὸ Πήλιον ὄρος εἶναι τὸ καλλίτερον ὄρος τῆς
Θεσσαλίας.

Ἡ κώμη μὲ ἢ καλλιτέρα κώμη τῆς Πηλίας ὄρους.

Ἡ οἰκία μὲ ἢ καλλιτέρα οἰκία τῆς κώμης.

Τὸ δωμάτιόν μὲ, τὸ καλλίτερον δωμάτιον τῆς
οἰκίας.

Ἐγὼ εἶμαι ὁ καλλίτερος ἄνθρωπος τῆς δω-
ματίου.

Ἐγὼ ἄρα εἶμαι ὁ καλλίτερος ἄνθρωπος τῆς
κόσμου.

Παρόμοιοι συλλογισμοὶ εἶναι παράξενοι· με-
ῶλον τῆτο οἱ παρόμοιοι συλλογισμοὶ δὲν εἶναι σπά-
νιοι εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἴμαθε ἀκολούθως ἀρῖσι-
σαι ἡμῶν τὸ ἡξεύρωμεν. Ὅταν παραξενεύωμά-
θε βλέποντες κανέναν ὅπως δὲν φορεῖ τὸ φόρεμά-
μας, δὲν ἀρῖσιζομεν, ὅπως δὲν δοξάζομεν ὅτι τὸ
φόρεμά μας εἶναι τὸ δυνατόν καλλίτερον; (1)

Οἱ κατὰ τῆς συνθετικῆς διάφοροι συλ-
λογισμοὶ καὶ οἱ τῶν Τρόποι.

Πρὸ τῆς νῦν ἐκθέσω ἐπιτετημένως τῆς συλλο-
γισμῆς τῶν συνθετικῶν καὶ τῆς κατ' αὐτῆς τρόπου
τῶν συλλογισμῶν, ἕκρινε εὐεργον νῦν κάμω τὰς

(1) Ὀνομάζου ἀκόμη καὶ συλλογισμῆς συμπλεκ-
τικῆς, αἰτιολογικῆς, ὑποθετικῆς, διαρευ-
κτικῆς κτλ. Μὰ ὅταν ἡξεύρωμεν τὴν ἔσιν τῆς συλλο-
γισμῆς, οἱ τοῖα εἶναι παιδαριώδη παρατηρήματα. Ὁ πε-
ρικλής Ἀλμβέρτος λέγει „ἡξεύρωμεν πολλὰς ιδιότητας
„τῆς μαγνήτης καὶ κομπάζομεν διὰ τοῦ πλέτου τῶν γνώ-
„σεῶν μας. Μὰ αὐτὸς ὁ φαινόμενος πλέτος, εἶναι ἕ-
„λεγχος μιᾶς πραγματικῆς πτωχείας· ἐπειδὴ ἂν
„ἡδέλαμεν ἡξεύρωμεν τὴν ἔσιν τῆς μαγνήτης, ὅλοι αὐταὶ
„αἱ γνώσεις καὶ ἄλλαι προσέτι ἡδέλαν προκύπτει ἀπὸ
„αὐτὴν τὴν ἀρχικὴν γνώσιν ὡς παρεπόμενα.“ ἡξεύρο-
μεν τὴν ἔσιν τῆς συλλογισμῆς, καὶ εἰς αὐτὴν ὁ διδάσκα-
λος πρέπει νῦν κρατῦν τὸν νῦν τῆς μαθητῆ.

παρατηρήσεις τὰς ἐφεξῆς, διὰ νὰ ἰδῆ τινὰς μετ' αὐτὰς εὐκολώτερα τὴν κενόσπεδιάν τες.

Ὁ τρόπος τῆ συλλογίζεσθαι εἶναι παντὲ ὁ αὐτός, καὶ ἀκριβῶς ὁμιλῶντες δὲν εἶναι, παρὰ ἓνα εἶδος συλλογισμῶν· διὰ τὶ εἰς κάθε ἕλγν ὅπῃ συλλογίζεται τινὰς, δὲν κάμνει, παρὰ νὰ πέρνη ἓναν μέσον ὄρον ὁ ὁποῖος νὰ περιέχη τὸν ἓναν ἀπὸ τῆς δύο ὄρων τῶν ὁποῖων θέλομεν νὰ δείξωμεν τὴν συμπλοκὴν, τὴν συνάφειαν, καὶ νὰ περιέχεται εἰς τὸν ἄλλον· καθὼς ἂν θέλῃ νὰ δείξῃ ὅτι ὁ Φίλιππος εἶναι ζῶον, πέρνει τὸ ἄνθρωπος μέσα εἰς τὸ ὁποῖον περιέχεται ὁ Φίλιππος, καὶ τὸ ὁποῖον περιέχεται πάλιν εἰς τὸ ζῶον. Ἄν λοιπὸν ἡ ἰδέα τῆ ζῶον περιέχη τὴν ἰδέαν τῆ ἄνθρωπος, πολλῶ μᾶλλον περιέχει τὴν τῆ Φίλιππος. Ὁ Φίλιππος ἄρα ζῶον· τὸ ἄνθρωπος ταυτίζεται μετὸ Σωκράτης, τὸ ζῶον ταυτίζεται καὶ μετὸ ἄνθρωπος· ἄρα καὶ μετὸ Σωκράτης. Ὁ Σωκράτης ἄρα ζῶον. Ἰδὲ ἡ ἔσῖα τῆ συλλογισμῶν.

Δὲν εἶναι ἄρα, παρὰ ἓνα εἶδος συλλογισμῶν, αἱ ἀναπτύξεις τε ὅμως καὶ αἱ ἀποδόσεις τε ἡμπορῶν νὰ ποικιλλῶνται μυριαχῶς. Ἡξεύρω ὅτι οἱ συνθετικοὶ θέλουν πολλὰ εἶδη, καὶ ὅτι τὰ μὲν ἀποδείχνουν περισσότερον, τὰ δὲ ὀλιγώτερον. Ἡλὴν ἂν ἀναλύσων τὸν λόγον τες, θέλουν ἰδῆ ὅτι δὲν λέγουν τίποτες· ἐπειδὴ ἡ ὅλα τὰ εἶδη πρέπει νὰ ἀποδείχνουν, καὶ ἔτω δὲν διαφέρουν τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἡ δὲν ἀποδείχνουν, καὶ ἔτω μήτε πρέπει νὰ λέγωνται

συλλογισμοί, ἢ ἀκολούθως μῆτε πρέπει νὰ σπευδά-
ζονται. Εἶναι πολλὰ παράξενον νὰ παραλογίζε-
ται τινὰς διδάσκοντας τὴν συλλογιστικὴν τέχνην.

Τὰ ξεχωριστὰ ὄντα, τὰ ἄτομα, ὁ δεῖνα ἄνθρω-
πος, ἡ δεῖνα ὄξειά, ὁ δεῖνα ἵππος, ὁ δεῖνα χρυ-
σὸς κτλ., ὑποπίπτοντα εἰς τὰς αἰδησεις μας διε-
γείρου εἰς ἡμᾶς ιδέας, αἱ ὁποῖαι γίνονται πρωτότυ-
πα, παραδείγματα τῶν ἐντυπώσεων ὅπῃ εὐρίσκο-
μεν ὁμοίας ἢ ἀνομοίας. Λόγῃ χάριν, ὁ δίσκος τῆς
σελήνης, ἢ κἀνένας ἄλλος ξεχωριστὸς κύκλος ἐ-
σάθη αἰτία νὰ κάμω εἰς τὸν ἑαυτόν μου τὴν παρα-
δειγματικὴν ἢ καθόλου ιδέαν τῆς κύκλου. Ἐδωκε
ἓνα ὄνομα εἰς αὐτὴν τὴν ἀφηρημένην ιδέαν, τὴν ὠ-
νόμασα κύκλον. Ὑσερα ὅσα ὑποκείμενα διεγείρου
εἰς ἐμένα τὴν αὐτὴν ιδέαν, τὰ ὀνομάζω κύκλος.
Τὴν πρώτην φοράν ὅπῃ βλέπω ἓνα πρᾶγμα, τὸ
δίδω ἓνα ὄνομα, ὕσερα ὅσα διεγείρου εἰς ἐμένα τὴν
αὐτὴν ιδέαν, τὰ ὀνομάζω μὲ τὸ αὐτὸ ὄνομα. Ἐρ-
χομαι πρώτην φοράν εἰς τὸν κόσμον ἢ αἰθάνομαι
διάφορα πρᾶγματα ὅπῃ διεγείρου εἰς ἐμένα διαφό-
ρους ιδέας, τὰ ὀνομάζω ὅλα μὲ μίαν κοινήν ὀνομα-
σίαν σώματα, ἐπειδὴ ἢ ἔχου ἓνα κοινόν, τὸ νὰ ὑ-
ποπίπτου δηλαδὴ εἰς τὰς αἰδησεις μου. παρατηρῶ
ἔπειτα ὅτι αὐτὰ διαφέρου. ἐπειδὴ τὰ μὲν ἔχου γέν-
νησιν ἢ ζωὴν, τὰ δὲ, δὲν ἔχου, παρά αὐξησιν. ὀνομά-
ζω τὰ πρῶτα ἔμψυχα, ἢ τὰ δεύτερα ἄψυχα. Ἀπὸ
τῶν ἔμψυχα τινὰ πάλιν ἔχου κίνησιν ἢ αἰδησιν, ἢ
τὰ δὲν ἔχου, ἢ ὀνομάζω τὰ πρῶτα μὲ μίαν κοι-

νήν ὀνομασίαν, ζῶα, καὶ τὰ δεύτερα, φυτά. Βλέπω ὅτι ἀπὸ αὐτὰ τὰ ζῶα ἄλλα πετῶν εἰς τὸν ἀέρα, ἄλλα περιπατῶν ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, ἄλλα ζῶν μέσα εἰς τὰ νερά, καὶ ὀνομάζω πάλιν ξεχωριστὰ, τὰ πρῶτα, πετηνά, τὰ δεύτερα, χερσαῖα, τὰ τρίτα, ἔνυδρα. Τὰ χερσαῖα ζῶα καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ, διεγείρην εἰς ἑμένα διαφορετικὰς ιδέας, καὶ σοχάζομαι ὅτι πρέπει νὰ ἔχω καὶ διαφορετικὰς κοινὰς ὀνομασίας ἐκφρασιακὰς αὐτῶν τῶν ιδεῶν· δίδω λοιπὸν εἰς ὅσα διεγείρην τὴν αὐτὴν ιδέαν, τὴν αὐτὴν ὀνομασίαν ἵππος, βῆς, λύκος, ἄνθρωπος κτλ. Τὰ πράγματα εἰς τὰ ὅποια ἀρμόζει αὐτὴ ἢ ὀνομασία ὄντα πολλὰ, ὀνομάζω ἄλλο, Πέτρον, ἄλλο Παῦλον κτλ. Αὐταὶ αἱ ὀνομασίαι εἶναι ἀτομικαὶ δὲν εἶναι κοιναί, καὶ μόνον διὰ τῆς ἀνθρώπου ἔχομεν τοιαύτας ὀνομασίας τὰς ὅποιας οἱ γραμματικοὶ τὰς ὀνομάζουσι Κύρια ὀνόματα.

Ἐνας ὅρος κατηγορεῖται εἰς ἕναν ἄλλον ὁ σῶμα, λόγος χάριν, εἰς τὸν ὅρον ἄνθρωπον, ὁ ὅποιος ὅρος δι' αὐτὸ λέγεται ὑποκείμενον, ὅταν ὁ ὑποκείμενος ὅρος φανερώνη κανένα πρᾶγμα ἀπὸ ὅσα ὑπάρχονται εἰς τὴν κοινὴν ὀνομασίαν τὸ σῶμα, ὅταν δηλαδὴ τὸ πρᾶγμα ἄνθρωπος ἔχη τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς πράγματος σῶμα. Ὄταν λοιπὸν ἤξεύρη τις ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ζῶον, καὶ ὅτι τὸ ζῶον εἶναι ἔμφυχον, καὶ ὅτι τὸ ἔμφυχον εἶναι σῶμα, ἤξεύρει ὅτι εἶναι καὶ ἔμφυχον καὶ σῶμα, ἢ, νὰ εἰπῶ ἐκφραζόμενος διαφορετικῶς, ἂν ἤξεύρη ὅτι ἡ ιδέα τῆς ἀν-

ἄνθρωπος περιέχεται μέσα εἰς τὴν τῷ ζῶον, καὶ ἡ τῷ ζῶον εἰς τὴν τῷ ἔμψυχον, καὶ αὐτὴ εἰς τὴν τῷ σῶμα, ἡξεύρει ὅτι ἡ ἰδέα τῷ ἄνθρωπος περιέχεται πολλῶν μᾶλλον εἰς τὴν τῷ ζῶον.

Τώρα ὑπόθεσε ὅτι ἡξεύρει τινὰς ὅτι τὸ ἔμψυχον κατηγορεῖται εἰς τὸ ζῶον, καὶ ὅτι τὸ ζῶον κατηγορεῖται εἰς τὸν ἄνθρωπον, δηλαδή ὅτι τὸ ζῶον εἶναι ἔμψυχον καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ζῶον, δὲν ἡξεύρει ὅμως ἂν τὸ ἔμψυχον κατηγορηθῆται καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἴδὲ πῶς οἱ συνθετικοὶ δείχνουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἔμψυχον.

Κάθε ζῶον ἔμψυχον.

Κάθε ἄνθρωπος ζῶον.

Ἄρα κάθε ἄνθρωπος ἔμψυχον.

Παρόμοιαι ἀναπτύξεις συλλογισμῶν εἶναι δοκισοφικαὶ περιπτολογίαὶ ὡς φέρνουν ἀηδίαν εἰς ἕνα ὡς ἔμαθε νὰ νοῆ καὶ νὰ σοχάζεται. Ὅποιος ἐδιδάχθη ἀπὸ τὴν ἀνάλυσιν τὸ ἔμψυχον, τὸ ζῶον, ἐνὶ λόγῳ τὸ τέχνημα τῶν καθόλου, τῶν κοινῶν ὀνομασιῶν, καὶ νὰ νοῆ, δὲν ἔχει χρεῖαν τελείως ἀπὸ παρομοίας ἀναπτύξεις, καὶ ὅποιος δὲν ἐδιδάχθη δὲν ἔχει, παρά συγκεχυμένας ἰδέας αὐτῶν, καθὼς καὶ ἐκεῖνοι ὅπῃ κάμνουν παρομοίας συλλογισμὸς ἐλέγχους τῶν συγκεχυμένων τῶν γνώσεων· ἐπειδὴ, ἔστιν δυνατόν νὰ ἡξεύρη τινὰς ὅτι τὸ ἔμψυχον κατηγορεῖται εἰς τὸν ἄνθρωπον, χωρὶς νὰ ἡξεύρη ὅτι τὸ ἔμψυχον κατηγορεῖται καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον;

Οἱ συνθετικοὶ λέγουσιν ὅτι αὐτὸς ὁ συλλογιτισμὸς εἰς τὸν ὁποῖον ὁ μέσος ὄρος εἶναι ὑποκειμένος εἰς τὴν μείζονα, καὶ κατηγορούμενος εἰς τὴν ἐλάσσονα, εἶναι ὁ τέλειος καὶ σφουδρότατος συλλογισμὸς. Μὰ ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπως εἶπα ἀνωτέρω, καταλαμβάνει τινὰς ὅτι παρόμοια λόγια εἶναι περιττολογία παιδαριώδεις. Αὐτὰς τὰς συλλογισμὰς τὰς ὀνομάζουσιν Πρωτοσχήμονας ἢ τὰς πρῶτες σχήματος.

Ὅσοι συλλογισμοὶ ἔχουσιν τὸν μέσον ὄρον κατηγορούμενον καὶ εἰς τὴν μείζονα καὶ εἰς τὴν ἐλάσσονα, εἶναι τὰς δευτέρας σχήματος λέγουσιν οἱ συνθετικοί. Εἶναι δευτεροσχήμενες καὶ ἀτελεῖς, καὶ αὐτὴ καὶ οἱ τὰς τρίτης καὶ τετάρτης σχήματος. Ἴδὲ ὁ δευτεροσχέμων.

Οὐδεὶς λίθος ζῶον.

Κάθε ἄνθρωπος ζῶον.

Οὐδεὶς ἄνθρωπος λίθος.

Τὸ συμπέρασμα εἶναι πολλὰ παράξενον καὶ γελοῖον. Ἐπόρησε τινὰς ποτὲ, ἂν εἶναι τινὰς ἄνθρωπος λίθος; μὰ θεὸς νὰ εἰπῆ τινὰς ὅτι παρόμοια παραδείγματα εἶναι γυμνασίας καὶ συνηθείας χάριν (ἢμπορεῖ νὰ προῦθῆσιν καὶ ἕξως.) Ἐὰν τοιαῦτα παραδείγματα ἀσήμαντα μὲν τελειότητα εἶναι ὅπως πρέπει νὰ δίδωνται εἰς τὰς νέας; Ἐξεύρει ἐκεῖνος ὅπως τὰ προτείνει, πόσον διαφθερίζει τὰς νέας; Ἐνθυμῶμαι πόσον αὐταὶ αἱ ἐρεχελία μὲν ἐδυσκόλευσαν, μὲν ἐκαταζάλιζαν, μὲν τὸ νὰ ἐπάχιζα νὰ μὴν τὰς θεωρῶ τοιαύτας. Φαίνεται ὅτι οἱ συνθετικοὶ

δὲν ἔγραψαν Λογικάς, παρὰ διὰ νέας ὅπῃ χρειάζονται ἀλυσίδας. Κατ' ἄλλον λόγον αὐτὸ τὸ σχῆμα ἢμπορεῖ νὰ ἀναχθῆ εἰς τὸ πρῶτον· ἢ ἢμπορεῖ τινὰς νὰ εἰπῆ ἢ δι' αὐτὸ ὅσα δι' ἐκεῖνο.

Ὅταν ὁ μέσος ὅρος εἶναι ὑποκείμενος εἰς τὰς προκειμένας εἰς τὴν μείζονα δηλαδὴ ἢ ἐλάσσονα, τότε ὁ συλλογισμὸς εἶναι τῷ τρίτῳ σχήματος, ὡς

Κάθε ζῶον ἔμψυχον.

Κάθε ζῶον ἔσῖα, (ὑπόσασις).

Μία τις ἔσῖα ἔμψυχος.

Ὅταν ὁ μέσος ὅρος εἶναι κατηγορούμενος εἰς τὴν μείζονα, ἢ ὑποκείμενος εἰς τὴν ἐλάσσονα, τότε ὁ συλλογισμὸς εἶναι τῷ τετάρτῳ σχήματος, ὡς

Κάθε ἄνθρωπος ζῶον.

Κάθε ζῶον ἔμψυχον.

Ἐνατι ἔμψυχον ἄνθρωπος.

Ὁ τέταρτος συλλογισμὸς εἶναι ὁ ἀτελέστατος λέγων· ἢ μὰ κατ' ὁ τοῖστος ἔπρεπε νὰ ὀνομασθῆ συλλογισμὸς;

Ἴδὲ πῶς ἕνας ἀναλυτικὸς βαδίζει θέλωντας νὰ δείξῃ εἰς ἄλλον ὅτι Κάθε ἄνθρωπος ἔμψυχον. Τὸ συμπέρασμα αὐτὸ γίνεται δι' ἕναν ὅπῃ δὲν ἢξεύρει ἂν κάθε ἄνθρωπος εἶναι ἔμψυχον. Αὐτὸς εἰς αὐτὴν τὴν ἄγνοιαν δὲν ἢμπορεῖ νὰ εἶναι παρὰ ἀγνοῶντας, ἢ τί σημαίνει ἄνθρωπος ἢ τί σημαίνει ἔμψυχον. Ἀγνοεῖ βέβαια τί σημαί-

νει ἔμψυχον. Λοιπὸν διὰ τὰ τὸν δείξει ὅτι Κάθε ἄνθρωπος ἔμψυχον, ἀρχίζει ἔτω. Ἡ λέξις ἔμψυχον εἶναι μία κοινὴ ὀνομασία τῶν ζῶων καὶ τῶν φυτῶν, καθὼς καὶ ἡ λέξις ζῶον, τῆ ἀνθρώπου, τῆ ἴσσης, τῆ σκύλου κτλ., καὶ κάθε ἄνθρωπος ὡς ζῶον, ἀκολουθεῖ νὰ εἶναι καὶ ἔμψυχον.

Τὸ συμπέρασμα Οὐδεὶς ἄνθρωπος λίθος γίνεται καὶ αὐτὸ δι' ἓνα ὅπως δὲν ἰξεύρει τί θὰ εἶπῃ λίθος. Ἀναλυτικῶς βαδίζει τινὰς πρὸς τὴν δεῖξιν ἔτω. Κάθε πρᾶγμα ὅπως δὲν ἔχει ζῶον, ὅπως αὐξάνει ὄχι διὰ τῆς τροφῆς ἀλλὰ διὰ τῆς παραδέσεως τῶν μορίων, ὅπως εἶναι σκληρὸν, ἄκαυσον, ἀτηκτον, σχεδὸν ἀδιάλυτον εἰς τὸ νερὸν κτλ., αὐτὸ ὅπως εἰς τὴν γῆν ἔχει λόγον, ὃν ἔχον τὰ κόκκαλα εἰς τὸ σῶμα, εἶναι αὐτὸ ὅπως ὀνομάζομεν λίθον. Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἓνα τοιῦτον σῶμα. Ὁ ἄνθρωπος ἄρα δὲν εἶναι λίθος. Ἡ καλλίτερα, κάθε πρᾶγμα ὅπως παρομοιάζει μὲ αὐτὸ (δείχνωντας μίαν πέτραν) εἶναι λίθος, ὁ ἄνθρωπος κτλ.

Τὸ συμπέρασμα. Μία τις ἔσθια ἔμψυχον γίνεται καὶ αὐτὸ εἰς ἓνα ὅπως δὲν ἰξεύρει τί σημαίνει ἔμψυχον, ἢ ἔσθια. Ἄν ἀγνοῇ τί εἶναι ἔμψυχον, πρέπει νὰ ἀρχίσῃ τινὰς διὰ τὰ τὸν μάθῃ ἔτω. Κάθε πρᾶγμα δὲν εἶναι ἔμψυχον· ἔμψυχα μόνον εἶναι ὅσα ἔχον γέννησιν αὐξήσιν διὰ τροφῆς καὶ ζῶν. Ἄρα εἶναι τινὲς ἔσθια ἔμψυχοι. Ἄν ἀγνοῇ τί εἶναι ἔσθια, ἔτω. Οὐσία εἶναι μία κοινὴ ὀνο-

μασία τῶν πραγμάτων ὄλων, καὶ ἐπειδὴ ἔτῳς, εἶναι ἄρα ἑσία τις ἔμψυχον.

Τὸ συμπέρασμα. Εἶναι τι ἔμψυχον ἄνθρωπος, γίνεται εἰς ἓνα ὅπῃ ἀγνοεῖ τι σημαίνει ἔμψυχον, ἀφ' ἧ μάθῃ ὅμως τι εἶναι ἔμψυχον, τὸ συμπέρασμα, περὶ ττολογία.

Αὐτοὶ εἶναι οἱ τέσσαρες συλλογισμοὶ ὅπῃ ἔγιναν τόσοι ἐκ τῆς μεταθέσεως τῆ μέσθ ὄρθ. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ Κάθε, τὸ Οὐδεὶς, τὸ Ὅχι κάθε καὶ τὸ Ἐνας τις, προτασσόμενα ἢ συντασσόμενα μετὰς Προτάσεις, εἰδοποιῶν, προσδιορίζον, ἀλλάσσον τὸ νόημα αὐτῶν, καὶ ἐπειδὴ εἰς κάθε συλλογισμὸν εἶναι τρεῖς Προτάσεις, ἡμείζων, ἢ ἐλάσσων, καὶ τὸ συμπέρασμα, ἅπαξ δις καὶ τρίς λαμβανόμενοι καὶ παραλαττόμενοι οἱ τέσσαρες προσδιορισμοὶ, δεῖ νὰ προκύψον τρόποι συλλογιστικοὶ ἐξήκοντα τέσσαρες εἰς κάθε εἶδος. Ἴδὲ πῶς παραλαττόμενοι καὶ δις ἢ τρίς λαμβανόμενος ὁ αὐτός, προκύπτουν οἱ ἐξήκοντα τέσσαρες τρόποι εἰς κάθε σχῆμα. ἢ μάλλον εἰπεῖν, αἱ ἐξήκοντα τέσσαρες λογικαὶ ἐρεοχελίαι.

Τὰ τέσσαρα χαρακτηριστικὰ γράμματα τῶν προσδιορισμῶν Α, Ε, Ο, Ι, λαμβανόμενα ἀνά δύο καὶ δις τὰ αὐτὰ καὶ παραλαττόμενα δίδουν εἰς τὴς συνθετικὰς, συνδυασμὰς ἢ συζυγίας δέκα ἕξ, τὰς ἐφεξῆς.

ΑΑ, ΑΕ, ΑΙ, ΑΟ, ΕΑ, ΕΕ, ΕΙ, ΕΟ, ΙΑ,
ΙΕ, ΙΙ, ΙΟ, ΟΑ, ΟΕ, ΟΙ, ΟΟ.